

بررسی، جمع آوری و شناسایی ارقام نر پرگرده خرما

حمید زرگری

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس - شیراز

به منظور شناسایی، جمع آوری و انتخاب بهترین پایه گرده دهنده جهت گرده افشانی خرمای شاهانی آزمایشی بصورت بلوکهای تصادفی با ۱۲ تیمار، هر تیمار یک درخت در چهار تکرار بر روی ۴۸ اصله خرمای شاهانی به مدت هفت سال (۷۸-۱۳۷۱) در ایستگاه تحقیقات کشاورزی جهرم به مرحله اجرا درآمد. کلیه مراقبتهای زراعی شامل آبیاری، وجین، کود دهی بطور مساوی جهت آنها اجرا گردید. بدلیل شروع اسپات دهی در سال ششم به مدت دو سال در طی سالهای ۷۷-۱۳۷۶ نسبت به گرده افشانی خرمای شاهانی با گردههای جمع آوری شده از مناطق خرماخیز فارس اقدام و صفات فیزیکی شامل: طول و قطر میوه و هسته، وزن میوه و هسته، وزن گوشت میوه، حجم میوه، نسبت گوشت میوه به هسته، نسبت طول به قطر میوه، وزن هر خوشه و درصد تشکیل میوه و صفات شیمیایی pH، TSS، اسیدیته، قند احیاء کننده، قند کل، قند غیر احیاء کننده (ساکارز)، رطوبت میوه، ماده خشک، خاکستر میوه، پروتئین هسته و زودرسی میوه اندازه گیری و ثبت گردید.

جهت حفظ ذخایر ژنتیکی و احداث کلکسیون پایههای نر و مرغوب خرما در طی هفت سال، پاجوش ۲۳ پایه نر مرغوب از مناطق خرما خیز فارس شناسایی و جمع آوری گردید به همراه نر بویز ۱۱ (حاصل از کشت باقت) در ایستگاه جهرم کشت گردید تا در مطالعات تکمیلی در آینده بتوان از آنها استفاده نمود.

نتایج آزمایش نشان می دهد که تیمارهای مختلف از نظر آماری بر روی صفات فیزیکی و شیمیایی درصد تشکیل میوه، طول و قطر میوه، طول هسته، نسبت گوشت به هسته، حجم میوه، وزن خوشه، pH، مواد جامد محلول، قند احیاء کننده، رطوبت میوه، قند غیر احیاء کننده (ساکارز)، ماده خشک، اسیدیته، خاکستر میوه و پروتئین هسته میوه خرمای شاهانی اثر معنی داری داشته و در مورد صفات وزن هسته، وزن گوشت میوه، نسبت طول به قطر میوه و قند کل میوه اثر معنی داری نداشته است.

زودرس ترین خرما تحت اثر گرده ۷۰۱۲ و دیررس ترین خرما تحت اثر گرده ۷۰۲۳ در مرحله خارک بوده است که ۱۵ روز اختلاف را نشان میدهد. در مرحله رطب زودرس ترین خرما تحت تاثیر گرده ۷۰۱۳ و دیررس ترین تحت تاثیر گردههای ۷۰۰۳ و ۷۰۳۲ قرار گرفته است که ۱۱ روز اختلاف را نشان می دهد.

۷۰ / چهارمین کنگره علوم باغبانی ایران، آبان ماه ۱۳۸۴

بطور کلی طبق نتایج این آزمایش بترتیب گرده‌های شماره ۷۰۱۳، ۷۰۰۵، ۷۰۱۰ و ۷۰۱۶ به عنوان پایه‌های برتر نسبت به دیگر پایه‌ها برای گرده افشانی خرماي شاهانی شناخته و معرفی می‌گردد.